

## Ukratko o crtici

## Utjecaj animiranih filmova na djecu

Animirani filmovi su se razvili iz ideje da se izumi još jedan novi način dječje zabave. Od najranijih dana njihova postojanja do danas razvili su se u svim smjerovima pa tako sada imamo široku ponudu, od nježnih



do vrlo agresivnih crtica i sve njih djeca podjednako vole. Djeca se poistovjećuju s likovima, oni postaju njihovi idoli. Animirani likovi kroz igru izbacuju osjećaje, strahove i

*Prema mišljenju psihologa, malu djecu od osam godina štiti njihova sposobnost zamišljanja situacije, ona još nisu sposobna u svojoj mašti proizvesti sliku onoga o čemu slušaju pa tako horor-sadržaje prihvaćaju drukčije nego odrasli. Strah se mora pojaviti jer postoji u svima nama, u ovim slučajevima djeci se pokazuje da se s problemom može živjeti i savladati ga.*

strepnje čime se postiže smanjivanje psihičke napetosti i agresivnosti u svakodnevnom životu djece. Djeca se u igri poistovjećuju s jakim pa postaju jaka, poistovjećuju se s dobrima pa postaju dobra ... A sve je to igra u kojoj djeca uče upoznavati druge, suosjećati s njima, vjerovati i upoznati sebe. Takvom igrom dijete gradi samopouzdanje i samopovjerenje.

Djeca se u ovakvim **igrama po modelu** najčešće igraju "što bi bilo kad bi bilo" zamišljajući sebe s nadnaravnim snagom kao nepobjedivog super-junaka. Vole glumiti uživljavajući se u najrazličitije uloge, ali najviše vole birati likove snažnih i pametnih junaka i uloge onih koji su prihvaćeni, dobri. Poistovjećujući se s grubom silom, oni se privremeno oslobađaju svojih strahova. Nama se čini da su neki crtici preokrutni i krivolodni: npr. Snjeguljicu u dubokoj šumi treba ubiti lovac, zločesta vještica želi malog Ivicu ispeći na ražnju, u Crvenkapici vuku rasparaju trbuh ... ali izostavljanje horor-djelova osiromašuje priču u njezinom najprepoznatljivijem dijelu.

Ipak, nemojmo dopuštati djeci da po cijele dane sjede pred "čarobnom kutijom". Mi smo ti koji će odlučiti što će dijete gledati i što pravilnije odlučimo to će naša djeca imati sigurnije djetinjstvo - u psihičkom pogledu. Time im pomažemo da kasnije u životu lakše i sigurnije rješavaju vlastite prepreke i probleme.

## Animacija crtanih filmova

Pojam animacije danas je usko vezan uz Disneyevo ime, tako da je teško zamisliti postojanje jednoga bez drugoga. Međutim, animacija je bila popularna umjetnost znatno prije Disneyeva rođenja, čak i prije izuma kinematografa. U svojim počecima pojavila se u obliku dječje knjižice. Na svakoj stranici bila je nacrtana sličica neznatno različita od one na prethodnoj stranici. Kada su se stranice listale, slike su se stapale jedna s drugom ostavljajući dojam pokreta. Tijekom 19. st. ova se optička varka upotrebljava u svim vrstama malih automata i igračka kao što su zvrkovi.

Današnja je tehnologija znatno naprednija, ali načelo ostaje nepromijenjeno. Crtani film u kojem se pokret stvara pomoću tisuća i tisuća slika prikazanih u nizu vrlo se malo razlikuje od starijske crtane knjižice. Ipak, suvremena animacija ima prednost - nije ograničena samo na crteže.

Najraniji zabilježeni animirani film *Cirkus Humptyja Dumptyja* izradio je oko 1898. godine Albert E. Smith. Umjesto crteža Smith je upotrijebio igračke svoje kćeri pomno razmještene između svake dvije snimke, kako bi se dobila dojmivija trodimenzionalna radnja.

Razvoj animiranog filma trajao je dugo i bio je spor. Godine 1910. umjetnici su počeli upotrebljavati "celove". Umjesto crtanja čitave scene za svaku sliku mogli su jednostavno ponovno nacrtati glavne likove na celuloidne listove i potom ih položiti na trajnu podlogu. Ponekad nisu morali ponovno crtati cijeli lik, npr. da bi se dobio čovjek u hodu bilo je dovoljno nacrtati samo njegove noge.

Nijemi su filmovi 1927. godine ustupili mjesto "govornima" sa zvučnim trakama, usklađenima s pokretima glumaca. Walt Disney je 1928. godine proizveo *Parobrod Willie* (*Steamboat Willie*), dugometražni crtani film kojim je predstavljen jedan od najpopularnijih crtanih likova - **Mickey Mouse**. Mickey, kojemu je kreštavi glas podario Disney osobno, bio je tek



početak. Odmah za njim pojavili su se i ostali, danas omiljeni, likovi: Donald Duck, Pluto i Gofy - **Paško Patak, Pluton i Šiljo**.

Mickey Mouse je označio ulazak u "zlatno doba" crtanog filma koje će potrajati do pedesetih godina ovoga stoljeća. Po uzoru na Disneya pojavljuju se i braća Fleischer sa svojim **Popajem**, mornarom snažnih mišića na rukama i izrazitom sklonošću špinatu te **Betty Boop**, zabavljачicom naglašenih oblina i piskutava dječjeg glasa. Nakon toga uslijedila je rijeka popularnih crtanih likova: 1942 g. nastali su **Tom i Jerry** (Williams Hanne i Josepha Barbere iz MGM studija), **ptica trkačica i kojot** (Chucka Jonesa i članova "Terase Termita"), **Zekoslav Mrkva** (Freda Texa Averyja), **Mr. Magoo, Patak Dodo** i mnoštvo drugih. Ovi likovi bili su mnogo drukčiji od Mickeya Mousa. U rukama stručnih animatora stvoreni su na novom nemirnom tlu. Dok su Disneyeva stvorenja bila dražesna i umiljata, nova je rasa zaživjela u svijetu uništenja. Pojavljivali su se spljošteni ispod valjaka, teturali su polomljenih ruku nakon eksplozije, proljetali su kroz zidove ostavljajući u njima uredne obrise. Ovaj je trend ponekad bio kritiziran, no, kako su se likovi pojavljivali u svojim izvornim oblicima, spremni za sljedeću rundu borbe, takvo je nasilje bilo teško ozbiljno shvatiti.

Godine 1937. prikazan je prvi Disneyev dugometražni film: *Snjeguljica i sedam patuljaka*. Dugom pričom, uvjerljivom karakterizacijom likova i fabulom utemeljenom na stvarnim strahovanjima i pobjedama film je srušio sve rekorde gledanosti diljem svijeta. Seriju nastavljaju *Pinocchio* (1940), *Fantazija* (1940) i *Dumbo* (1941). *Kralj lavova*, dobitnik Oscara, kojeg je proizvela Disneyeva tvrtka, bio je jedan od najunosnijih proizvoda Hollywooda.

Nakon što je dokazano da animirani filmovi mogu uspješno i ravnopravno konkurirati igranim filmovima, preostalo je još udružiti ta dva medija. Disney je 1964. proizveo film *Mary Poppins* u kojem su se živi glumci miješali s animiranim likovima u crtanom okruženju. Taj je trend nastavljen.

Danas, u vrijeme kompjuterski vođene komunikacije kao što je virtualna stvarnost, animacija ima svjetlu budućnost. Prilagodljiva, pristupačna i silno maštovita, ona danas ima veće mogućnosti nego ikad prije.

Jedno se dijete u starijoj jasljičkoj grupi izjasnilo da ne voli crtiće, dok ih dvoje nije znalo imenovati. Ta djeca jednom dnevno gledaju jedan crtić, ali ne svaki dan, a za Cartoon Network nisu čuli.

## Anketa o crtanim filmovima provedena u DV Zipkica u Zaboku

Razgovor je proveden sa svakim djetetom posebno, bilo ih je 56. U starijoj jasljičkoj grupi bilo je potrebno imenovati crtiće.

<u>CRTIĆ</u>	<u>GRUPA</u>	<u>broj djece</u>
	STARIJA JASLIČKA GRUPA LAJBKI (3 - 4 godine, 18 djece)	
TOM & JERRY	starija jasljička LAJBKI (3-4 g.)	12
	mlađa vrtička KIKIĆI (4-5 g.)	11
	starija vrtička ZEČIĆ (6-7 g.)	19
BATMAN	LAJBKI	5
	KIKIĆI	8
	ZEČIĆ	5
POPAJ	LAJBKI	4
	ZEČIĆ	5
PTICA TRKAČICA	LAJBKI	3
BUBIMIR	LAJBKI	3
	ZEČIĆ	2
ŠTRUMFOVI	LAJBKI	3
	KIKIĆI	6
PINGU	LAJBKI	2
HUGO	LAJBKI	12
	KIKIĆI	7
	ZEČIĆ	13
SKUBIDU	KIKIĆI	5
	ZEČIĆ	3
101 DALMATINER	KIKIĆI	3
LETEĆI MEDVJEDIĆI	ZEČIĆ	4
MEDVJEDIĆI DOBRA SRCA	ZEČIĆ	3
ZEKOSLAV MRKVA	ZEČIĆ	3
LOLEK I BOLEK	ZEČIĆ	3

U mlađoj vrtičkoj grupi djeca gledaju crtiće koje donesu od kuće (Štrumfovi), a imaju i videokasete koje su vlasništvo vrtića: *Zašto je kakavac dobio nove tenisice*, *Kako je Ivica dobio novu knjigu*, *Laci ide u školu*, *Maestro Koko*, *Dva Miša*, *Neposlušno mače*, *Bijela priča*, *Videkova nova košuljica*. Ta djeca gledaju jedan do dva crtića dnevno.

U starijoj vrtičkoj grupi djeca donose kasete s crtićima u vrtić, većina djece kod kuće gleda Cartoon Network, u neograničenom vremenu. Mnoga gledaju dugometražne crtiće.

**Katarina Šćuric, Irena Čutura i Duško Iljević**  
studenti Predškolskog odgoja  
zagrebačkog Filozofskog fakulteta  
Zdenka Šegota

